

19J-102

May-2015

M.Com., Sem. II**412 EE : Cost Accounting – II**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. જશ કંપની લિમિટેડની ઉત્પાદન ક્ષમતા 40,000 એકમોની છે. સામાન્ય ક્ષમતા 90% એ નક્કી થયેલ છે. ઉત્પાદન ચલિત પડતર એકમદીઠ ₹ 22 છે. સ્થિર કારખાનાનાં પરોક્ષ ખર્ચા ₹ 14,40,000 છે. 14 બિન ઉત્પાદકીય પડતરો નીચે મુજબ છે :
- ચલિત : વહીવટી ₹ 8,00,000, વેચાણ ₹ 1,60,000
સ્થિર : વહીવટી ₹ 7,00,000, વેચાણ ₹ 3,08,000
- કામગીરી માહિતી નીચે મુજબ છે :
- ઉત્પાદન : 32,000 એકમો, વેચાણ : 30,000 એકમો, શરૂનો સ્ટોક (તૈયાર) : 2,000 એકમો.
એ નોંધવામાં આવ્યું છે કે માલ સામાન ખર્ચ અંદાજ કરતાં ₹ 1,60,000 વધુ છે.
એકમદીઠ વેચાણ કિંમત ₹ 150 હતી.
સીમાન્ત પડતર આધારિત અને સમાવેશી પડતર આધારિત આવકનું પત્રક તૈયાર કરો. નફાનું મેળવણી પત્રક પણ તૈયાર કરો.

અથવા

નીચેનાનાં જવાબ આપો :

14

- (a) સલામતીનો ગાળો ₹ 4,00,000 (વેચાણનાં 40%) છે.
નફા જથ્થાનો ગુણોત્તર 25% છે.
ગણતરી કરો :
- (i) સમતુટ બિંદુ
(ii) ₹ 15,00,000નાં વેચાણ પર નફો.

- (b) રામ લિમિટેડ દ્વારા નીચેની માહિતી પૂરી પાડવામાં આવી છે :

વર્ષ	2013 (₹)	2014 (₹)
વેચાણ	4,05,000	5,13,000
નફો	10,800	32,400

ગણતરી કરો :

- (i) નફા જથ્થાનો ગુણોત્તર
(ii) સ્થિર ખર્ચ
(iii) નફો/(ખોટ) ₹ 6,48,000નો વેચાણ પર.
(iv) ₹ 1,08,000ના નફા માટે જરૂરી વેચાણ.
(v) સમતુટ બિંદુ
(vi) 2014 માટે સલામતીનો ગાળો.

2. હિમ કંપની બજારમાં ત્રણ પેદાશોનું ઉત્પાદન કરી વેચાણ કરે છે. કલાક દીઠ મજૂરી ખર્ચ ₹ 22 છે. મજૂરોની અછત છે. નીચેની બાબતો ધ્યાનમાં લો :

14

(એકમ દીઠ ₹ માં)

વિગતો	પેદાશ M	પેદાશ N	પેદાશ O
વેચાણ કિંમત	200	138	170
ઉત્પાદકીય પડતર :			
ચલિત	103.20	70	84.80
સ્થિર	54.40	39.60	42
બિન ઉત્પાદકીય પડતર :			
ચલિત	10	7.90	8.50
સ્થિર	14.20	11.80	12.40
ઉત્પાદકીય ચલિત પડતરમાં સમાયેલ મજૂરી ખર્ચ	48.40	33	35.20
મહત્તમ ઉત્પાદન અને વેચાણ (એકમોમાં)	3600	8000	5700

ઉપરની માહિતી પરથી :

- (i) ઈષ્ટતમ પેદાશ મિશ્ર નક્કી કરો અને (ii) નફાકારકતાનું પત્રક એવી ધારણા સાથે તૈયાર કરો કે કોઈ અવરોધ નથી.

અથવા

- (a) એક કંપની બે ભિન્ન પેદાશો બનાવે છે, અ અને બ જેમનો અનુક્રમે એકમદીઠ ફાળો ₹ 50 અને ₹ 40 છે. તેમનું ઉત્પાદન, સમાન ઉત્પાદન પ્રક્રિયા દ્વારા થાય છે અને બે જુદા બજારોમાં વેચાણ થાય છે. ઉત્પાદન ક્ષમતા 40,000 માનવ કલાકોની છે. અ ના એકમદીઠ ઉત્પાદન માટે ત્રણ માનવ કલાકો અને બ ના એકમદીઠ ઉત્પાદન માટે 1 માનવ કલાક વપરાય છે. અંદાજ પ્રમાણે અ નાં 12000 એકમો અને બ નાં 10,000 એકમો વેચી શકાશે. આ મર્યાદાઓના આધારે પેદાશોનું વેચાણ ગમે તે મિશ્રણમાં થઈ શકશે. નફાના મહત્તમીકરણ માટે LP મોડેલ વિકસાવો.

7

- (b) સુરેખ આયોજન એટલે શું ? તેની ધારણાઓ અને મર્યાદાઓ ચર્ચો.

7

3. રાધા કંપનીના સંચાલકો પાસે વિસ્તરણની એક યોજના છે. તેમણે દેશની ઉત્તર બાજુ નવા બજારનાં વિકાસ અંગે આયોજન કરેલ છે.

14

સૂચિત વધારાઓ :

- (i) ટેલિવિઝન જાહેરાત ખર્ચ 25% થી વધશે.
(ii) વધારાનાં સ્ટાફની નિમણૂક - વાર્ષિક ખર્ચ ₹ 40,000.
(iii) મુસાફરી ખર્ચ 10% થી વધશે.
(iv) વેચાણ 10,000 એકમોથી વધશે.

ચાલુ વર્ષનું વેચાણ બજેટ નીચે પ્રમાણે હતું : (₹ 000 માં)

વિગતો	₹	₹
વેચાણ : 40,000 એકમો, એકમદીઠ ₹ 27 લેખે		1,080
વેચાણ પડતર :		
ટેલિવિઝન જાહેરાત ખર્ચ	110	
સ્ટાફ પગાર	90	
મુસાફરી ખર્ચ	40	
વહીવટી ખર્ચ	20	
અન્ય ખર્ચ	20	280

એકમદીઠ ઉત્પાદન ચલિત પડતર ₹ 12 છે.

- (i) વધારાના વેચાણ પર વધારાના વળતરનો દર નક્કી કરો અને સૂચન કરો કે કંપનીએ નવા બજાર માટે જવું જોઈએ કે નહીં.
(ii) તફાવત પડતર-ઉપજનું પત્રક તૈયાર કરો.

અથવા

ગમે તે બેના જવાબ આપો :

- (a) સીમાન્ત પડતર અને તફાવત પડતર વચ્ચેનો તફાવત આપો.
 (b) સુસંગત (સંબંધિત) પડતરનો ખ્યાલ ઉદાહરણ દ્વારા સમજાવો.
 (c) એક કંપનીએ ₹ 1,00,000માં યંત્ર ખરીદ્યું હતું. જેની ચોપડે કિંમત ₹ 30,000 છે, પરંતુ તે બિન ઉપયોગી છે અને વેચી શકાય તેમ નથી. જો કંપની ₹ 40,000નાં ખર્ચથી યંત્રમાં ફેરફાર કરે તો તે ₹ 65,000 માં વેચી શકાય.

ગણતરી કરો :

- (i) અસંબંધિત પડતર
 (ii) સંબંધિત પડતર
 (iii) સંબંધિત ઉપજ
 (iv) વધારાનો લાભ

4. (a) જરૂરી સમયના અભિગમનાં લક્ષણો અને ઉદ્દેશો ચર્ચો. 7

અથવા

લક્ષ્યાંક પડતર પદ્ધતિનાં મુખ્ય લક્ષણો ચર્ચો.

- (b) બેના જવાબ આપો : 4

- (i) બગાડના પ્રાપ્તિ સ્થાનો.
 (ii) પેદાશ જીવનચક્ર.
 (iii) સમજાવો : લક્ષ્યાંક પડતર પદ્ધતિ.

- (c) નીચેના વિધાનો ખરા છે કે ખોટા તે જણાવો : 3

- (i) પડતર હિસાબી પદ્ધતિમાં પેદાશ જીવનચક્ર ખ્યાલ ઉપયોગી છે.
 (ii) લક્ષ્યાંક હિસાબી પદ્ધતિ એ સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિથી વિશેષ છે.
 (iii) માલ સામાન જરૂરીયાત આયોજન એ કોમ્પ્યુટર આધારિત ઉત્પાદન સારણી પદ્ધતિ છે.

5. દરેક પ્રશ્ન માટે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચા જવાબની પસંદગી કરો. 14

- (1) લક્ષ્યાંક હિસાબી પદ્ધતિ પરિબળોને સંકલિત કરે છે જેવા કે

- (a) નફા આયોજન (b) બજાર સર્વેક્ષણ
 (c) મૂલ્ય વિશ્લેષણ (d) ઉપરનાં બધા

- (2) લક્ષ્યાંક હિસાબી પદ્ધતિનો જન્મ

- (a) 1960માં અમેરિકામાં થયો. (b) 1970માં અમેરિકામાં થયો.
 (c) 1960માં જાપાનમાં થયો. (d) 1970માં જાપાનમાં થયો.

- (3) જરૂરી સમયનો અભિગમ દુર કરવા પર ભાર મૂકે છે _____

- (a) માલસામાન બગાડ માટે (b) મિલકત બગાડ માટે
 (c) સમય બગાડ માટે (d) ઉપરનાં બધા

- (4) નીચેનામાંથી કઈ માલસામાન સંબંધિત પડતર છે ?

- (a) વેરહાઉસ સગવડની પડતર.
 (b) વેરહાઉસનાં કર્મચારીઓની પડતર.
 (c) માલસામાનના રોકાણ માટે લીધેલ દેવાના વ્યાજની પડતર.
 (d) ઉપરના બધા.

- (5) દરેક પેદાશો, પેદાશ જીવનચક્રના તબક્કા જોવાનાં હોય છે.

- (a) આ સાચુ વિધાન છે. (b) આ ખોટુ વિધાન છે.
 (c) આ અંશત સાચુ વિધાન છે. (d) આ અસંબંધિત વિધાન છે.

- (6) સમાવેશી અને સીમાન્ત પડતર પદ્ધતિમાં મૂળભૂત તફાવત _____ની હિસાબી અસરનો છે.
 (a) કારખાના સ્થિર ખર્ચ (b) વહીવટી સ્થિર ખર્ચ
 (c) વેચાણ સ્થિર ખર્ચ (d) ઉપરનાં એકેય નહીં
- (7) એક કંપની, એક પેદાશનું ઉત્પાદન અને વેચાણ કરે છે. સાપ્તાહિક 5,760 એકમોના ઉત્પાદનની માહિતી નીચે પ્રમાણે છે :

	એકમદીઠ (₹)	એકમદીઠ (₹)
વેચાણ કિંમત		160
બાદ પડતરો :		
ચલિત પડતર	80	
સ્થિર પડતર	50	130
નફો		30

- સાપ્તાહિક સમતૂટ બિંદુ કેટલા એકમોનું હશે ?
 (a) 1800 (b) 2880
 (c) 3600 (d) 9600
- (8) બજેટ મુજબનું વેચાણ 20,000 એકમો છે. એકમદીઠ ₹ 24ની વેચાણ કિંમતે ફાળો ₹ 1,80,000 છે. સ્થિર એકમદીઠ પડતર ₹ 6 જે વેચાણના જથ્થા પર આધારિત છે. એકમદીઠ બજેટ મુજબની ચલિત પડતર કેટલી હશે ?
 (a) ₹ 3 (b) ₹ 9
 (c) ₹ 15 (d) ₹ 18
- (9) તફાવત પડતર સંબંધ ધરાવે છે.
 (a) ડૂબેલી પડતર સાથે (b) સંબંધિત પડતર સાથે
 (c) ઐતિહાસિક પડતર સાથે (d) ઉપરનાં એકેય નહીં
- (10) નીચેનામાંથી કયુ લક્ષણ સંબંધિત પડતરનું નથી ?
 (a) તે ભવિષ્યની પડતર છે (b) તે જાવક રોકડ પ્રવાહ છે
 (c) તે ઐતિહાસિક પડતર છે (d) ઉપરનાં એકેય નહીં
- (11) 10,000 એકમો માટે સામાન્ય ઉત્પાદન પડતર, સીમાન્ત પડતર હેઠળ ₹ 1,00,000 હતી જ્યારે સમાવેશી પડતર હેઠળ ₹ 1,20,000 હતી. એકમદીઠ સ્થિર કારખાના પડતર કેટલી હશે ?
 (a) ₹ 10 (b) ₹ 12
 (c) ₹ 2 (d) ઉપરનાં એકેય નહીં
- (12) સુરેખ આયોજન _____ માટે છે.
 (a) ઈષ્ટતમ નિર્ણય ઘડતર (b) મહત્તમીકરણ
 (c) ન્યૂનતમીકરણ (d) ઉપરનાં બધા
- (13) નીચેનામાંથી કયા ક્ષેત્રો સુરેખ આયોજનનાં છે ?
 (a) ઉત્પાદન સંચાલન (b) માર્કેટીંગ સંચાલન
 (c) નાણાકીય સંચાલન (d) ઉપરનાં બધા
- (14) ચાવીરૂપ પરિબળ
 (a) અછત દર્શાવે છે. (b) અવરોધ બતાવે છે.
 (c) ઈષ્ટતમીકરણ માટે છે. (d) ઉપરનાં બધા

19J-102

May-2015

M.Com., Sem. II**412 EE : Cost Accounting – II****Time : 3 Hours]****[Max. Marks : 70**

1. The production capacity of JAS Ltd is of 40,000 units. Normal capacity is determined at 90%. The production variable cost is ₹ 22 per unit. Fixed factory overheads are of ₹ 14,40,000. Non-production costs are as follows : 14

Variable : Administration ₹ 8,00,000, Selling ₹ 1,60,000

Fixed : Administration ₹ 7,00,000, Selling ₹ 3,08,000

Operating data are as follows :

Production : 32,000 units, Sales : 30,000 units, Opening Stock(Finished) : 2,000 units.

It was reported that material cost was increased by ₹ 1,60,000 against estimate.

Selling price per unit was ₹ 150.

Prepare income statement as per marginal cost basis and absorption cost basis. Also prepare reconciliation statement of profit.

OR

Attempt the followings : 14

- (a) Margin of safety is ₹ 4,00,000 (40% of sales) P/V ratio is 25%.

Calculate :

(i) Break even point

(ii) Amount of profit on sales of ₹ 15,00,000

- (b) Ram Ltd. has provided following information :

Years	2013 (₹)	2014 (₹)
Sales	4,05,000	5,13,000
Profit	10,800	32,400

Calculate :

(i) P/V Ratio

(ii) Fixed cost

(iii) Profit/(Loss) when sales is ₹ 6,48,000.

(iv) Sales required to earn profit of ₹ 1,08,000.

(v) Break even point.

(vi) Margin of safety for 2014.

2. Him company producing and selling three products in the market. Labour hour rate is ₹ 22. There is shortage of labour. Consider the following informations. 14

(Per unit in ₹)

Particulars	Product M	Product N	Product O
Selling price	200	138	170
Manufacturing cost : Variable	103.20	70	84.80
Fixed	54.40	39.60	42
Non Manufacturing cost : Variable	10	7.90	8.50
Fixed	14.20	11.80	12.40
Labour cost included in manufacturing variable cost	48.40	33	35.20
Maximum production and sales (units)	3600	8000	5700

From the above information :

- (i) Determine optimum product mix and
- (ii) Prepare profitability statement assuming that there is no constraint.

OR

- (a) A company manufactures two different products A and B. Their per unit contribution is ₹ 50 and ₹ 40 respectively. They are produced in a common production process and are sold in two different markets. Production capacity is of 40,000 man hours. Three man hours are consumed for one unit production of A and one hour for one unit production of B. As per estimates 12000 units of A and 10,000 units of B can be sold. Subject to these limitations, products can be sold in any combination. Develop LP model for maximization of profit. 7
 - (b) What is linear programming ? Discuss its assumptions and limitations. 7
3. There is one expansion proposal before management of Rudha Ltd. They have planed to develop new market in the north side of country. 14

Proposed incremental :

- (i) Television advertisement expense would increase by 25%.
- (ii) Additional staff appointment, yearly expense ₹ 40,000.
- (iii) Travelling expense would go up by 10%.
- (iv) Sales would increase by 10,000 units.

Sales budget of the current year was as follows : (₹ in 000)

Particulars	₹	₹
Sales : 40,000 Units @ ₹ 27 per unit		1,080
Selling Costs :		
Television advertisement	110	
Staff salary	90	
Travelling expenses	40	
Administrative expenses	20	
Other expenses	20	280

Per unit production variable cost is ₹ 12.

- (i) Determine incremental return on incremental sales and suggest whether company should go for new market or not.
- (ii) Prepare differential cost and revenue statement.

OR

Attempt any **two** :

14

- (a) Differentiate between marginal and differential costing.
- (b) Explain the concept of relevant cost with illustration.
- (c) A company had purchased machine for ₹ 1,00,000. It has book value of ₹ 30,000, but has become absolute and cannot be sold. However if the firm is willing to modify the machine at a cost of ₹ 40,000 it can be sold for ₹ 65,000.

Determine :

- (i) Irrelevant cost
- (ii) Relevant cost
- (iii) Relevant revenue
- (iv) Incremental benefit

4. (a) Discuss characteristics and objectives of just in time approach. 7

OR

Discuss main features of target costing.

- (b) Attempt any **two** : 4

- (i) Sources of Waste.
- (ii) Product Life Cycle.
- (iii) Explain : Target costing.

- (c) State whether following statements are **true** or **false**. 3

- (i) Product Life Cycle is useful concept in cost accounting.
- (ii) Target costing is more specific than management accounting.
- (iii) Material requirement planning is a computerized production scheduling system.

5. Select the correct answer from given alternatives for each question. 14

- (1) Target costing is linking factors like

- (a) Profit planning
- (b) Market survey
- (c) Value analysis
- (d) All of the above

- (2) Target costing is emerged in

- (a) America in the year 1960
- (b) America in the year 1970
- (c) Japan in the year 1960
- (d) Japan in the year 1970

- (3) JIT focuses on elimination of

- (a) Wastage of material
- (b) Wastage of asset
- (c) Wastage of time
- (d) All of the above

- (4) Which of the following is inventory related costs ?

- (a) Cost of warehouse utilities.
- (b) Cost of warehouse employees.
- (c) Interest cost related to the debt that funds the inventory investment.
- (d) All of the above.

- (5) Each product has to face stages of product life cycle.

- (a) This is correct statement
- (b) This is incorrect statement
- (c) This is partially correct statement
- (d) This is irrelevant statement

- (6) The basic difference between absorption and marginal cost is accounting effect of
 (a) Factory fixed cost (b) Administration fixed cost
 (c) Selling fixed cost (d) None of these
- (7) A company manufactures and sells a single product. The following datas relate to a weekly production of 5,760 units.

	Per unit (₹)	Per unit (₹)
Selling price		160
Less costs :		
Variable cost	80	
Fixed cost	50	130
Profit		30

What is weekly break even point in units ?

- (a) 1800 (b) 2880
 (c) 3600 (d) 9600
- (8) Budgeted sales is 20,000 units. Total contribution is ₹ 1,80,000 at selling price of ₹ 24 per unit. Fixed costs is ₹ 6 per unit based on budgeted sales quantity. What is budgeted variable cost per unit ?
 (a) ₹ 3 (b) ₹ 9
 (c) ₹ 15 (d) ₹ 18
- (9) Differential cost deals with
 (a) Sunk cost (b) Relevant cost
 (c) Historical cost (d) None of these
- (10) Which of the following is not characteristic of relevant cost ?
 (a) It is future cost (b) It is cash out flow
 (c) It is historical cost (d) None of these
- (11) For 10,000 units, normal production cost under marginal cost was ₹ 1,00,000 while under absorption cost was ₹ 1,20,000. What will be per unit factory fixed cost ?
 (a) ₹ 10 (b) ₹ 12
 (c) ₹ 2 (d) None of these
- (12) Linear programming deals for
 (a) Optimal decision making (b) Maximization
 (c) Minimization (d) All of the above
- (13) Which of the following are, areas of Linear programming ?
 (a) Production Management (b) Marketing Management
 (c) Financial Management (d) All of the above
- (14) Key factor
 (a) Indicates shortage (b) Deals with hurdle
 (c) Deals with optimization (d) All of the above